

Przeeglądy liturgicznych zespołów śpiewaczych diecezji opolskiej — Janowi Pawłowi II *in memoriam*

Celem przeglądów liturgicznych zespołów śpiewaczych, które dorocznie organizowane są w diecezji opolskiej, jest przede wszystkim propagowanie liturgicznego ruchu śpiewaczego. Organizatorzy mają jednakże na uwadze, by zarówno przegląd scholi liturgicznych, jak i chórów parafialnych były miejscem wieloaspektowej formacji śpiewaków i dyrygentów; forum wymiany doświadczeń i repertuaru, ale również płaszczyzną spotkania się w śpiewaczej wspólnocie całej diecezji. Oba przeglądy zorganizowane zostały przez Międzydiecezjalną Komisję ds. Muzyki Kościelnej

(Opole – Gliwice) — przewodniczący ks. prof. dr hab. Helmut Sobeczko; Referat ds. Muzyki Kościelnej przy Kurii Diecezjalnej w Opolu — referent ks. dr Grzegorz Poźniak; Studium Muzyki Kościelnej przy Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego i Zakład Muzyki Kościelnej i Wychowania Muzycznego Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego (kierownik dr hab. Remigiusz Pośpiech) — dziekan WT UO ks. prof. dr hab. Tadeusz Dola.

Ponieważ wiosenne miesiące 2006 r., kiedy odbywały się oba przeglądy, wiązały się z pierwszą rocznicą śmierci sługi Bożego Jana Pawła II — jego pamięci zostały one zadedykowane. Sięgnijmy zatem na wstępie tego sprawozdania do nauczania papieskiego. W 1983 r. przekonywał on artystów zgromadzonych w mediolańskiej *La Scali*, iż „świat kultury i sztuki powołany jest do budowania człowieka: do wspomagania go na często pełnej udręk drodze poszukiwania prawdy. Kultura i sztuka są jednością, nie rozproszeniem; są bogactwem, nie zubożeniem; są gorączkowym, częstokroć tragicznym poszukiwaniem, a w końcu zadziwiającą syntezą, w której najwyższe wartości ludzkiej egzystencji, także w swych kontrastach blasku i ciemności, dobra i zła — jasno określonych i dających się określić — zostają podporządkowane głębszej znajomości człowieka, jego doskonaleniu, nie zaś degradacji. Konieczna jest ekologia ducha, która będzie służyła człowiekowi: temu człowiekowi, którego wielki Ambroży z Mediolanu nazywa «najbardziej wzniosłym dziełem tego świata, (...) sumą wszechświata i najwyższym pięknem pośród stworzeń świata»”¹. Oba przeglądy zespołów śpiewaczych z założenia starają się wskazywać na integralnie pojętą formację, która winna dokonywać się w scholi liturgicznej czy chórze, tak aby doksologia śpiewana przez te zespoły wybrzmiewała w życiu każdego uczestnika liturgicznego zgromadzenia wiernych.

IV Przegląd Scholi Liturgicznych — *Wrzosola 2006* odbył się 1 kwietnia 2006 r. we Wrzoscach koło Opola. Gospodarzem Przeglądu była tamtejsza parafia pw. św. Józefa wraz z jej proboszczem — ks. dr. Hubertem Łysym.

Na tegoroczny przegląd zgłosiło się 19 zespołów (około 340 młodych śpiewaków). Były to: schola *Gaudium* z Dąbrowy (dyr. D. Słomka); schola liturgiczna z Dobrzonia Wielkiego (dyr. s. K. Kapica oraz E. Stolarska); schola *Cantare Cordis* z Domecka (dyr. T. Ramola); schola liturgiczna z Głuchołaz (dyr. B. Sieja); schola chłopięca z Jełowej (dyr. G. Dendera); schola *Gaudium* z par. Serca Bożego w Kluczborku (dyr. s. E. Symanycz); schola *Radość* z Makowic (dyr. O. Zawada); schola liturgiczna z Nowego Świętowa (dyr. S. Ludwa); schola liturgiczna z Ochódz (dyr. M. Wójcik); schola katedralna z Opola (dyr. A. Płaczek); schola liturgiczna z Opola-Szczepanowic (dyr. ks. P. Piontek oraz E. Midek); schola *Promyki św. Jana* z Polskiego Świętowa (dyr. S. Ludwa); schola *Ichitis* z par. św. Michała Archanioła w Prudni-

¹ JAN PAWEŁ II, *Przemówienie po wysłuchaniu koncertu w teatrze „La Scala” w Mediolanie (21 V 1983 r.)*.

ku (dyr. ks. Tomasz Skowron); schola *Pokolenie JP2* z Przełęku (dyr. G. Sługocki); schola *Jutrzenka* z Radawia (dyr. B. Jendrzej); schola liturgiczna z Rogowa Op. (dyr. M. Wawrzynek); schola *Cantus mirabilis* ze Starych Budkowic (dyr. B. Malik) oraz schola *Callunae Domini* z Wrzosek (dyr. W. Pośpiech).

Każdy z uczestniczących zespołów wykonał trzy utwory: *Adoremus in aeternum* — ze skarbca chorału gregoriańskiego, jeden z dwóch zaproponowanych śpiewów naprzemiennych: *Składamy Ci, Ojcze* (t.: ks. S. Ziemiański, m.: A. Vitalino) lub *Z radością śpiewajcie Panu* (t.: Ps 100, muz.: J. Siwy) oraz dowolny utwór (z dowolnego okresu liturgicznego) z repertuaru scholi (mógł to być utwór wielogłosowy lub piosenka religijna).

Warto w tym miejscu nadmienić, że przegląd „dopracował się” krótkiej aklamacji (refrenu) *Śpiewaj, śpiewaj* (autorstwa piszącego te słowa), która stanowi rodzaj jego hymnu.

Hymn na Wrzosole

t. i m.: ks. G. Poźniak

Śpie - waj! Śpie - waj! Śpie - waj, dziś Wrzo - so la! Czas no - wej pie dla

Pa na, niech więc śpie wa z na - mi każ - da scho la! Śpie - waj! Śpie - waj

Pa chwa łę, mi u wiel - biał mi - łość Bo ga.

Wrzosola rozpoczęła się wspólną rozśpiewką, którą poprowadziła mgr E. Willim (dyr. utytułowanego opolskiego chóru żeńskiego *Legenda*). Metodycznie przygotowana i przeprowadzona rozśpiewka była pierwszym punktem swoistego permanentnego szkolenia (dyrygentów i śpiewaków), które — w zamyśle organizatorów — jest jednym z pryncypiów obu przeglądów zespołów śpiewaczych. Drugim punktem tego formacyjno-edukacyjnego wymiaru *Wrzosoli* była pogadanka na temat roku liturgicznego przeprowadzona przez ks. dr Rudolfa Pierskałę. Z kolei ostatnim elementem było wspólne przygotowanie śpiewów na Mszę św., która kończyła IV Przegląd Scholi Liturgicznych. Eucharystię tą odprawił i kazanie wygłosił ks. prałat dr Z. Lubieniecki. W kazaniu wyakcentował fakt dedykowania *Wrzosoli* pamięci Jana Pawła II: „W przeddzień pierwszej rocznicy odejścia Jana Pawła II do domu Ojca spotykamy się na kolejnym Przeglądzie Scholi Liturgicznych we Wrzosekach. Wyśpiewując chwałę Bogu, w tym roku chcemy dodatkowo oddać cześć słudze Bożemu Janowi Pawłowi II. Jakże pasują tu jedne z ostatnich i jakże przejmujących słów tego wielkiego papieża: «teraz przyszlście do mnie» — stanowią one motto naszego tegorocznego śpiewania na Wrzosoli. (...) Rozjeżdżając się do waszych domów i mieszkań,

do waszych parafii — z wielką radością, ale również z jeszcze większą nadzieją, zechciejcie bardziej zaangażować się w Kościół i dalej głosić śpiewem Chrystusa. Dlatego też starajcie się o swój muzyczny warsztat, starajcie się go doskonalić we wszystkich możliwych wymiarach (a wiem, że trzeba bardzo dużo ćwiczyć, by osiągnąć taki poziom jaki reprezentujecie), ale starajcie się również doskonalić siebie samych w codziennych, życiowych postawach. Starajcie się, aby jeszcze skuteczniej głosić pieśnią i piosenką miłość, dobro i prawdę! (...) Dziękuję wam za to! Dziękuję za waszą dzisiejszą obecność — tak mówił pamiętnego dnia Ojciec św. Jan Paweł II”

Na zakończenie tej części sprawozdania nadmienić należy, że tegoroczna *Wrzosła* miała charakter konkursu publiczności, a stanowili ją — zgodnie z regulaminem przeglądu — wszyscy śpiewacy scholi biorących udział w konkursie. Karty do głosowania uniemożliwiały wskazanie własnego zespołu. Laureatami IV Przeglądu Scholi Liturgicznych były zespoły ze Starych Budkowic (I miejsce), Wrzosek (II miejsce) i Prudnika (III miejsce).

Kolejne spotkanie ze scholami, ale i muzykami diecezji opolskiej, miało miejsce w Wielki Czwartek. Podczas Mszy św. Krzyżma śpiewały schole z Domecka (dyr. T. Ramola), Prudnika (dyr. ks. T. Skowron), Wrzosek (dyr. W. Pośpiech), Opola-Szczepanowic (dyr. E. Midek) oraz schola z opolskiej katedry (dyr. A. Płaczek). We wspólnym liturgicznym śpiewaniu wzięli również udział uczniowie Studium Muzyki Kościelnej w Opolu oraz muzycy kościelni z wielu parafii całej diecezji. Z kolei po liturgicznej celebracji całe „muzyczne zgromadzenie” miało swoje spotkanie z ks. bp. Pawłem Stobrawą w Auli Muzeum Diecezjalnego. Ksiądz biskup złożył wszystkim życzenia wielkanocne oraz dziękował za muzyczną oprawę Mszy św.: „Kiedy w katedrze wsłuchiwałem się w wasz wspaniały śpiew, myślałem: Jak to dobrze, że tylu wspaniałych młodych ludzi chce wielbić Pana Boga swoim pięknym śpiewem. Bóg zapłać wam za to dzisiejsze modlitewne spotkanie w akompaniamencie waszego śpiewu podczas uroczystej, wielkoczwartkowej Mszy św. Krzyżma. Wiem, że za poziomem waszego śpiewu kryją się długie godziny ćwiczenia i prób, ale jest to też owoc zaangażowania się w muzykę liturgiczną waszych księży proboszczów, wikarych, opiekunów i dyrygentów. (...) Starajcie się, aby nie tylko pięknie śpiewać w waszych kościołach parafialnych, nie tylko ubogacać piękno śpiewu całej naszej diecezji, ale także aby przez wasz śpiew pomnażała się wasza wiara i co za tym idzie — wyszlachetniała postawa ludzka”

Przeгляд Chórów Parafialnych Diecezji Opolskiej odbył się 20 maja 2006 r. w kościele akademicko-seminaryjnym pw. św. Jadwigi w Opolu. Gospodarzem Przeglądu był rektor tegoż kościoła i Wyższego Seminarium Duchownego w Opolu — ks. dr Joachim Waloszek.

Na przegląd zgłosiło się 7 zespołów (ponad 200 śpiewaków). Były to: chór *Hosanna* z par. MB Bolesnej w Nysie (dyr. M. Drożdżał), chór *Fraternitas* z par. św. Elżbiety w Nysie (dyr. B. Kozubek-Trela), chór z par. Bożego Ciała w Oleśnie (dyr.

K. Hober), chór *Laudate Dominum* z par. bł. Czesława w Opolu (dyr. L. Wocial-Zawadzka), chór *Talis cantus* z par. św. Mikołaja i Franciszka Ksawerego w Otmuchowie (dyr. B. Kozubek-Trela), chór *Spotkanie* z par. św. Rocha (dyr. B. Malik) i chór *Jutrzenka* z par. św. Mikołaja w Żelaznej (dyr. A. Wenzel).

Każdy z uczestniczących zespołów wykonał trzy utwory. Były to: obowiązkowa aklamacja przed Ewangelią *Alleluja* (muz. S. Kwaitkowski); jeden z trzech zaproponowanych utworów: *W Mądrość przedwieczną* (muz. J. Świder), *Jezu ma radości* (muz. J.S. Bach, opr. S. Kwiatkowski) i *Jesu, Salvator mundi* (muz. Menegali, XVIII w.) oraz dowolny utwór (z dowolnego okresu liturgicznego) z repertuaru chóru. Celem wyznaczania kompozycji obowiązkowych jest wyjście naprzeciw dyrengentom pragnącym poszerzać repertuar swojego zespołu, ale także udostępnianie „sprawdzonego” repertuaru liturgicznego. W kwestiach repertuarowych odnotować należy jeszcze fakt, że zespoły coraz częściej sięgają po kompozycje na aparat wykonawczy SAB lub podobny. Wynika to z tego, iż bardzo trudno pozyskiwać do zespołów nowe męskie głosy, co na Śląsku Opolskim — prócz dawnych przyczyn niedoboru tenorów i basów — jest efektem zarobkowej migracji ślązaków na Zachód.

Przeegląd rozpoczął się wspólną rozśpiewką, która przeprowadziła mgr B. Kozubek-Trela. Z kolei zespoły udały się do przygotowanych uprzednio pomieszczeń Wydziału Teologicznego UO i Seminarium Duchownego, celem dokonania ostatnich prób i założenia strojów. Organizatorom zależało, aby chóry z uwagą słuchały się wzajemnie. Dlatego też losowanie kolejności występów miało miejsce w kościele, po czym zespół wychodził z ławek, ustawiał się i śpiewał, po prezentacji zaś wracał na swojej miejsce, a jego dyrengent losował następny zespół. Podkreślić należy, że droga ta umożliwia formacyjne oddziaływania na wszystkie zespoły w czasie trwania przeglądu. Śpiewacy nie rozchodzą się, zespoły wraz ze swoimi dyrengentami słuchają innych chórów, ale również szeregu muzyczno-liturgicznych pogadanek.

Elementem wieńczącym Przeegląd Chórów Parafialnych była Msza św., którą odprawił i kazanie wygłosił ks. dr Piotr Tarlinski — dyrengent Radia *Plus* w Opolu. Celebras pobłogosławił 14 nowych psalterzystów — absolwentów trzeciej edycji „Kursu psalterzystów”, organizowanego przez Studium Muzyki Kościelnej w Opolu. Byli to: z par. św. Jakuba i św. Agnieszki w Nysie: Maciej Bednarek, Paweł Kobylański, Arkadiusz Stocki, Kasjan Stocki, Alan Zych; z par. św. Floriana w Żywocicach: Joanna Kiedrowska, Patryk Mrosek, Agnieszka Nogielska; z par. św. Bartłomieja w Jełowej: Łukasz Nanko, Michał Sokołowski, Matias Widera, Krystian Wiench; z par. św. Jana Nepomucena w Sławicach — Karolina Morawska oraz z parafii katedralnej w Opolu — Paulina Niemczycka.

Podsumowaniem tego sprawozdania niech będą słowa ks. Tarlinskiego, wypowiedziane w kazaniu na Mszy św., która kończyła przeegląd: „Dzisiaj najpiękniejszym przepowiadaniem były wasze śpiewy, którymi wypełniście tę świątynię. (...) Trzeba jednakże zapytać: Po co ten przeegląd i po co ten wysiłek, po co to nasze chórálne

zaangażowanie i śpiewanie? Chciałbym na to pytanie odpowiedzieć w trzech punktach: (1) poprzez muzykę człowiek zostaje uniesiony w stronę Nadprzyrodzoności: poprzez muzykę jesteśmy w stanie komunikować się z Tym, który jest Nadprzyrodzonością, (...) śpiewając macie w ręku klucz, by otwierać niebo i pomagać w spotkaniu nieskończonej Miłości; (2) dzięki muzyce człowiek jest w stanie normalnie, realistycznie żyć: dzięki muzyce człowiek jest w stanie wyzwalać się z uciążliwych problemów, jest w stanie pokonywać nagromadzony stres, (...) człowiek uprawiający muzykę jest osobą o pogłębionym spojrzeniu na świat; (3) służba muzyce i poprzez muzykę jest wydarzeniem miłości: (...) muzyka jest tchnieniem Bożej miłości, które człowiek jest w stanie doświadczyć, jeżeli się muzyką zajmuje, a przede wszystkim jeżeli muzykę wykonuje”

Ks. Grzegorz Poźniak